

Zápis z jednání 2. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu

Věk odchodu do důchodu a valorizace důchodů

datum: 3. září 2015, 13:00

místo: zasedací místnost CESES, 2. patro budovy Celetná 20, Praha 1

přítomni: dle přiloženého seznamu

XX

Pan **Tomáš Kučera** přivítal přítomné na jednání 2. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu, a nastínil následující program schůze:

- 1) Připomínky k zápisu z minulého jednání
- 2) Zelená kniha – průběžná zpráva o podobě zelené knihy a návrhy na vyhodnocování
- 3) Věcný návrh zákona
- 4) Různé
- 5) Termín příštího jednání

Poté předal slovo panu **Martinovi Potůčkovi**, který přítomné rovněž uvítal a upozornil na jednání celé komise, které se uskuteční dne 8. 10. 2015. Dále zdůraznil, že by byl rád, kdyby témata, na kterých se pracuje, bylo možno dovést do takové podoby, aby 8. 10. 2015 byly na jednání OK předloženy již zformulované návrhy, o nichž by se na půdě odborné komise mohlo hlasovat. Dodal, že to není podmínkou, ale je to žádoucí.

Na to reagoval pan **Tomáš Kučera** s informací, že již má seznam jednání až do období jednání odborné komise, a také jednání, která budou na jednání odborné komise navazovat. Diskuzi k nim však navrhl echat až na závěr tohoto jednání. Následně obrátil na přítomné, zda mají nějaký návrh na další body k projednání. Protože nikdo žádný návrh nepředložil, zařadil na program jednání tzv. nultý bod, ve kterém jménem PT2 poděkoval sl. Petře Beránkové za činnost, kterou pro pracovní tým a odbornou komisi během svého působení v sekretariátu odvedla.

- 1) Připomínky z minulého jednání ze dne 16. července 2015

Pan **Tomáš Kučera** uvedl, že zápis ze dne 16. 7. 2015 zatím na webových stránkách důchodové komise vyvěšen není, avšak již začátkem měsíce srpna byl členům rozeslán prostřednictvím emailové komunikace v již editované formě. Aktuálně však zjistil, že stále ještě obsahuje korektury, tyto korektury definitivně zapracoval a zápis vidoval.

Zástupkyně sekretariát OK k tomuto bodu sdělila, že vidovaný zápis z jednání dne 16. 7. 2015 čeká na vyvěšení u sekretariátu OK a bude při první příležitosti vyvěšen.

- 2) Zelená kniha

Pan **Tomáš Kučera** k tomuto bodu uvedl, že zelená kniha byla dopracována po posledním, červencovém zasedání. Byly v ní doladěny některé otázky doplněním dotazu na důvody, které vedou respondenty k jejich odpovědi. Dne 10. 8. 2015 pak byla ZK dle přijatého plánu rozeslána osobám uvedením v seznamu, na jehož sestavení se podíleli členové PT2. Na přání předsedy komise p. Potůčka, byla kniha zaslána s průvodním dopisem také všem hejtmanům.

Pan **Martin Potůček** uvádí na pravou míru, že nešlo o jeho podnět, nýbrž to byl podnět z vedení MPSV.

Pan **Tomáš Kučera** přítomné dále seznámil přítomné s tím, že do nedělního večera pracovní skupina obdržela celkem 10 ucelených odpovědí, dalších, dílčích odpovědí na jednotlivé otázky bylo sedm, přičemž žádná z nich nebyla zaslána anonymně.

Pan **Tomáš Kučera** připomněl původní domluvu, že se na začátku měsíce září potencionálním respondentům připomene, že 10. září končí lhůta pro zasílání odpovědí k zelené knize. Email by měl být zaslán všem a koncipován asi slovy „pro ty, co ještě nestihli odpovědět“. Dotazníky je možné i na místě projít, odpovědi však zatím nevybočují z toho, co již na půdě pracovní skupiny bylo projednáno jako možné varianty.

Pan **Zdeněk Pernes** k Zelené knize poznamenal, že ji Rada seniorů vyvěsila na své webové stránky (<http://www.rscr.cz/>), s tím, že termín po odpovědi mají posunutý až na 15. 9. 2015 a Zelená kniha i s tímto termínem pro odevzdání odpovědí byla otisknuta v časopise RS ČR „Doba seniorů“.

Sekretariát k tomu uvádí, že obdržel email o jednoho člena RS ČR, který chtěl do Zelené knihy přispět svou odpovědí, bohužel na stránkách RS ČR našel formulář pouze ve formátu pdf. Po komunikaci přímo s RS ČR byl však tento problém odstraněn a formulář nahrazen wordovým dokumentem.

V diskuzi k termínu bylo rozhodnuto, že původní termín 10. září zůstává v platnosti, s tím, že pokud po tomto termínu přijde nějaká odpověď ze strany RS ČR, bude v případě kapacity zpracována.

Pan **Zdeněk Pernes** doporučil vyčkat s emailovou urgencí tak do 7. 9. 2015 a pak podle počtů odpovědí deadline prodloužit.

Pan **Martin Potůček** však prezentoval názor, že by měl zůstat v platnosti termín 10. 9. 2015, protože byl stanoven s dostatečným předstihem. A spíše by volil variantu urgovat dnes s termínem ke dni 10. 9. 2015 a v případě, že bude obdržena nějaká odpověď po deadlinu, bude zpracována dle kapacit.

Pan **Tomáš Kučera** souhlasí s návrhem pana Martina Potůčka, jelikož počítal s tím, že již na dalším jednání pracovního týmu již budou prezentovány základní výsledky. Protože pokud pracovní tým bude chtít jít v řijnu alespoň s něčím před Odbornou komisí, bude potřebovat i modelové výpočty z MPSV.

Pan **Zdeněk Pernes** uvádí, že s ohledem na, že časopis vyšel 1. 9. 2015, nebylo možné stanovit termín jiný než 15. 9. 2015.

Pan **Tomáš Kučera** dále otevřel diskuzi k systému, jakým budou odpovědi zpracovávány. Původně pracovní tým zamýšlel, že by se na zpracovávání odpovědí, že několik dobrovolníků. Každý by zpracoval svoji dávku odpovědí a znovu z něho odstranily případné duplicity. Systém zpracování by tak byl dvoukolový. Druhá možnost je, rozdělit hodnotitele a práci podle témat, na valorizace a výměry. To znamená, že by byla skupina dvou či tří hodnotitelů na valorizace a skupina dvou či tří hodnotitelů na výměry. Organizace práce by pak již byla na nich. Třetí možností pak je, že se odpovědi rozešlou všem a dotýční se požádají, aby z odpovědí vypsali, co je nejvíce oslovilo, co považují za originální a zároveň perspektivní. Třetí možnost by však mohla mít nejslabší odezvu. Proto by osobně navrhoval vznik nějaké pracovní skupiny a rozdělení odpovědí na valorizace a výměry.

Pan **Martin Potůček** poznamenal, že ve finále není nutné způsob vyhodnocení odpovědí rozhodnout na této schůzi, spíše dané rozhodnutí záleží přímo na p. Kučerovi. Ze zkušeností se zpracováním podobných typů výzkumu by bylo asi lepší koncentrovat se na menší skupinu, nerozděloval by práci mezi zbytečně velké množství hodnotitelů. Zcela ideální by bylo, kdyby hodnocení provedl přímo p. Kučera sám. Rozhodně by nebylo vhodné posílat odpovědi všem a očekávat nějaké hodnocení.

Pan **Tomáš Kučera** odpověděl, že ze zatím z množství obdržených odpovědí dovozuje, že by bylo možné, aby výsledky zpracoval jeden, či dva hodnotitelé. Avšak doufá, že odpovědi přijde více. Následně se přítomných dotázal, zda je mezi nimi nějaký dobrovolník, který by odpovědi zpracoval. Jelikož se žádný dobrovolník nepřihlásil, přislíbil p. Kučera, že se obrátí s žádostí o spolupráci na p. Špidlu. V případě, že by však zpracování odpovědí bylo nad jejich možnosti, požádali by o pomoc někoho z členů pracovního týmu.

Pan **Zdeněk Pernes** nabídl, že pokud nějaké odpovědi obdrží RS ČR, je možné, že si tyto odpovědi vyhodnotí dle pokynů pracovní skupiny sami. Ale samozřejmě by raději volili možnost došlé odpovědi přeposlat, jelikož by bylo nejlepší, kdyby odpovědi zpracovával jeden člověk.

Pan **Tomáš Kučera** konstatoval, že tato varianta tu již před několika měsíci byla nastíněna. Poradí se však nejdříve s p. Špidlou. Pokud k tomuto bodu ze strany přítomných nejsou žádné další návrhy či připomínky, navrhuje přejít k dalšímu bodu programu.

Pan **Jan Škorpík** požádal, zda by bylo možné, aby ve chvíli kdy, budou všechny náměty k Zelené knize sesbírány, byly přeposlány také na odbor 7 MPSV. Aby se také mohli podívat na to, jaké odpovědi pracovní tým obdržel. Konkrétně, aby disponovali s původním materiálem – původními texty, nikoliv až s materiálem přefiltrovaným, či nějak zpracovaným.

Pan **Tomáš Kučera** reagoval a uvedl, že dle jeho názoru nebude žádný problém, aby sekretariát sesbírané podklady přeposlal také zástupcům odboru 7 MPSV.

3) Věcný návrh zákona

Pan **Tomáš Kučera** předal k tomuto bodu slovo p. Tomáši Fialovi, který si prostudoval celý obsáhlý materiál věcného návrhu zákona detailně a okomentoval jej, přičemž své komentáře zaslal i členům pracovní skupiny ve svém emailu ze dne 2. 9. 2015.

Pan **Tomáš Fiala** zmínil, že jako největší problém věcného návrhu zákona vnímá to, že se má důchodový věk „zastropovat“ na 65 letech, což vedlo i ke změně tabulky věku odchodu do důchodu podle ročníku narození. Dále zmínil, že podle návrhu by se současně měly provádět revize. Aktuální výpočty však potvrzují, že žádné skutečné „zastropování“ nebude možné, pokud se má dodržet zásada 25% z života prožitého v důchodu. Proto důchodový věk logicky poroste. „Zastropování“ bude možné až v okamžiku, kdy demografické prognózy dospějí k závěru, že průměrná délka života jedince dále neporoste. Zdůraznil, že mu vůči občanovi přijde jako velice nešťastné a nekorektní tvrdit, že kdo se narodil pro roce 1965 půjde do důchodu v 65 a zároveň mu sdělit, že na základě revize se toto ruší, důchodový věk se opět zvyšuje a to na úroveň, která byla před tím. Občané by si pak zcela oprávněně mohli myslet, že si z nich děláme legraci. Mohlo by to vrhnout stín nekompetentnosti na celou naši komisi i na demografické prognózy. Navrhl proto, aby byl zachován návrh komise v původním znění konstatující, že důchodový věk se zatím ponechá podle současné právní úpravy a teprve po vypracování první prognózy a zprávy o demografickém vývoji se bude s věkem eventuálně hýbat. Úmrtnost se nemění skokovitě, takže nepovažuje za generačně spravedlivé, aby se důchodový věk z ročníku na ročník měnil

nějak výrazně. Obtížně představitelné je také potenciální zvýšení důchodového věku žen s více dětmi až o 4 roky z generace na generaci. I v tomto bodě by se mělo dodržet to, co bylo navrženo.

Pan **Tomáš Kučera** poděkoval za vyjádření p. Tomáše Fialy a otevřel tomuto bodu diskuzi.

Do diskuze se přihlásil pan **Jan Mertl** s poznámkou, že souhlasí s tím, že když demografické prognózy říkají, že poroste střední délka života, měl by se posunovat i důchodový věk. Navrhuje proto, aby došlo k posouzení, zda i kvalita života v důchodu bude stejná jako u předcházejících generací, zda tím, jak se posouvá střední délka života do stále vyšších a vyšších věkových kategorií, se nedostaneme do situace, že kvalita života důchodců bude nižší, protože už budeme narážet na nějaké biologické limity.

Pan **Martin Potůček** odpověděl, že meritorně víme, že délka života prožitého ve zdraví v ČR není příznivá. Rozhodně ne ve srovnání s jinými zeměmi, které jsou na tom výrazně lépe, než ČR. Když tedy budeme brát tohle kritérium do úvahy, tak by určitě naše závěry směřovaly někam jinam, než k tomu návrhu, který byl Odbornou komisí schválen již koncem minulého roku a předložen vládě. Takže úloha Komise v tuto chvíli je, ten návrh obhájit v podobě, v jaké je, popřípadě mít dostatečně pádné důkazy či argumenty pro to, abychom ten návrh, který byl schválen koncem minulého roku, měnili a vládě doporučovali něco jiného.

Pan **Jan Mertl** dodal, že to skutečně nejde takto rychle a dokonce on sám to nemyslel v mezinárodním srovnání, ale jenom v rámci předchozí české generace a současné generace. Na mezinárodní vylepšení si ani ambice nečiní. Jen navrhuje k posouzení, zda se nedostáváme do rizika znevýhodnění některých generací.

Pan **Martin Potůček** zdůraznil, že lze předpokládat, že poroste-li střední délka života, tak byť se to bude vztahovat jen na určité věkové kohorty, tak životní komfort důchodců, kteří budou odcházet do důchodu později, tak jak je předpokládáno v návrhu Komise, se bude zhoršovat.

Pan **Tomáš Kučera** upozornil, že tyto otázky již byly diskutovány v OK i PT2. Došlo se přitom k závěru, že nejsme schopni udělat dostatečně spolehlivou prognózu populačního vývoje české populace podle zdravotního stavu. Konkrétně pak prognózu úmrtnosti a nemocnosti obyvatelstva. Populační vývoj a generační úmrtnost jsme schopni odhadnout, zdravotní stav zatím ne. Absolutně roste průměrná délka života, samozřejmě ale s rostoucí průměrnou délkou života narůstá i doba prožitá v horším zdravotním stavu. Do návrhu Komise jsme vnesli zjednodušující předpoklad, že relativní nárůst doby prožité generuje určitý nárůst dožití v dobrém zdravotním stavu a že tento podíl se nemění se změnou věkové hranice, pokud zůstává zachován poměr mezi průměrnou dobou prožitou celkem a po dosažení dané věkové hranice. Udělali jsme v daném ohledu maximum. Pokud bychom přijali kritérium 20 let prožitých v průměru v důchodu, vedlo by k tomu, že bychom ubírali jen z lepšího zdravotního stavu a tím by narůstala relativní i absolutní doba dožití ve špatném zdravotním stavu.

Pan **Zdeněk Pernes** dodal, že si prostudoval věcný záměr zákona a má za to, že zaměstnanci MPSV odvedli skvělou práci a napsali jej pregnantně a s tímto materiálem je možné dále pracovat. Zásahem vedení MPSV do diskuze odborné komise se však koncepce staly protichůdnými, jednak zde máme politické zadání MPSV, se kterým se nepočítalo, a jednak pravidelné posuzování, které se bude opakovat každých 5 let, a může znamenat neustále posouvání hranice důchodového věku. Z hlediska procedurálního se domnívá, že bychom však do věcného záměru nijak vstupovat neměli, přestože stanovisko komise bylo jiné. To, co s návrhem OK udělají politici je jejich odpovědnost.

Pan **Jan Škorpík** zareagoval na vystoupení p. Fialy a p. Pernese. V textu věcného záměru je jednoznačně napsáno, že ono zastropování důchodového věku na hranici 65 let je jednoznačným politickým zadáním, dle kterého věcný záměr má obsahovat přesně tento typ definovaného opatření.

S alternativní možností se ani nepracovalo. Tento věcný záměr již prošel vnitřním připomínkovým řízením, v současnosti probíhá vypořádání připomínek a po jejich vypořádání by měl být předložen na poradě vedení paní ministryni a po jejím souhlasu nic nebrání tomu, aby návrh odešel do Vlády. Materiál nikde nezmiňuje, že by mělo dojít ke skokovému posunu u důchodového věku žen s více dětmi. Je tam přesně to, co schválila Odborná komise, že se ta $\frac{1}{4}$ života prožitá v důchodu se bude počítat u mužů a žen s 2 dětmi. Z textu nelze dovozovat úpravu důchodového věku pro ženy s více dětmi, takže ta interpretace není správná.

Pan **Tomáš Fiala** reagoval, že to tam sice není psáno přímo, ale vyplývá to z textu. Ve chvíli, kdy je tam psáno, že v období, kde bude důchodový věk žen diferencovat s ohledem na počet vychovaných dětí, bude se brát při stanovení důchodového věku žen důchodový věk žen, které vychovali dvě děti. Z toho vyplývá, že se náhle změní diferenciací a ten rozdíl skutečně pro ženy s 5 dětmi činí 3 roky. Hlavně by jej však zajímalo, zda důchodová komise by měl možnost vstoupit do připomínkového řízení.

Pan **Martin Potůček** k výše uvedenému uvedl, že funkce komise je funkcí poradní. Komise nemá rozhodovací pravomoc, je ustanovena vládou, která když to uzná za vhodné, vezme či nevezme do úvahy názory komise. Pokud naše návrhy jdou do připomínkového řízení, tak do něj vstupují i další subjekty a tím pádem je přirozené, že konečný návrh se může od toho původního odlišovat. Jediné co můžeme a také co navrhuje, je zformulovat stanovisko, které by upozornilo vládu prostřednictvím MPSV, že pokud bude tento zákon přijat ve znění, které věcný návrh předpokládá, může dojít k tomu riziku, o kterém píše p. Fiala. Takový postup shledává za legitimní a má za to, že plně vyjadřuje poradní funkci Odborné komise. Když se o návrhu jednalo v minulém roce, nebyla známá politická intervence, že by mělo dojít k zastropování důchodového věku. Navrhuje tedy teď nepřipomínkovat věcný návrh zákona jako takový, ale formulovat upozornění pro Vládu prostřednictvím příslušného rezortu, k čemu by mohlo dojít, kdyby byl návrh věcného záměru zákona naplněn.

Pan **Jaroslav Šulc** uvedl, že dle p. Škorpíka z textu návrhu nelze dovodit, to co uvedl p. Fiala. Tedy zde asi nastaly dvě interpretace téhož a nedokáže to rozsoudit. Základní záměr by měl být přestat zastrašovat českou populaci tím, že se věk odchodu do důchodu prodlužuje tak rychle, že obecně vzniká dojem, že se důchodového věku normální jedinec nedožije. Druhým cílem bylo zachovat mezigenerační spravedlnost, aby jednotlivé věkové kohorty vstupovaly do důchodového věku ve věku, kdy jim v průměru zbývá ta $\frac{1}{4}$ života. Pokud však z návrhu vyplývá něco jiného, tak je tady ještě čas ten text upravit.

Na to reagoval pan **Jan Škorpík** s tím, že zásada číslo osm přesně reflektuje doporučení Odborné komise a dokonce textace přímo odpovídá jednomu z bodů, který Odborná komise schválila. Pokud z toho, co Odborná komise schválila, teď dovozují přítomní něco jiného, tak to bohužel jde o interpretaci, kterou tam MPSV nespátřuje. Zásada 8 pouze říká, v jaké chvíli bude MPSV povinno předložit Vládě novelu zákona a to bude ve chvíli, kdy se důchodový věk odchýlí, a pokud bude diferenciován důchodový věk u žen, pouze stanovuje, jaký důchodový věk se vezme do úvahy (a to bude právě důchodový věk žen se dvěma dětmi).

Pan **Tomáš Kučera** uvedl, že problém nastává, pokud se do jednoho zákona dává zastropování důchodového věku a zároveň i to, že se nastavení hranic důchodového věku u jednotlivých přípustných generací bude porovnávat a případně upravovat na základě výsledků demografické prognózy.

Paní **Radmila Malá** k tomu dodala, že o zastropování hranice důchodového věku v žádném vládním prohlášení nic nebylo a nebylo to ani v koaliční smlouvě.

Pan **Tomáš Kučera** na to reagoval, že pak nechápe, kde se to vzalo, jelikož tyto dvě věci dohromady prostě nejdou. Pokud se řekne lidem, že zastropování je na 65 letech, tak tam má být 65 let. Ale je tu riziko, že 10 let před důchodem dle demografického průzkumu zjistíme, že se dostanou mimo hranici a ta se bude muset zvednout. Takže dnes jim řekneme, že důchodový věk je 65 let, ale později jim sdělíme, že se musí posunout na 67 let. U některých generací je to přitom krajně pravděpodobné.

Pan **Jan Škorpík** k tomu dodal, že chápe argumenty, ale zadání je dáno jednoznačně. Součástí věcného záměru prostě má být strop pro důchodový věk na 65 letech. V současné chvíli však Odborné komisi či pracovnímu týmu nic nebrání v tom, aby si sestavila odborné stanovisko. Nicméně je třeba si uvědomit, že není příliš pravděpodobné, že paní ministryně půjde na vládu s tím, že sama schválila zastropování a přinese tam stanovisko, které bude tvrdit, že to není dobrý nápad. Takže by Odborná komise či pracovní tým měli využít jiného kanálu ke sdělení svého stanoviska Vládě. Pokud paní ministryně svůj názor na toto opatření nezmění, tak to tak zůstane i se všemi důsledky, kterých si je MPSV vědomé. Odborná komise tak může paní ministryni sdělit své připomínky, v současné chvíli je však stav takový, jaký je.

Pan **Tomáš Fiala** uvádí, že analýza s žádným stropem přece nepočítá. Ta naopak počítá s růstem důchodového věku. Což ve vzájemném rozporu.

Pan **Jan Škorpík** reaguje, že analýza počítá v komplexu s tím návrhem, který obsahuje strop a revizi. RIA počítá, že dojde ke schválení v roce 2017 tohoto návrhu a v roce 2019 dojde k revizi, která povede k tomu, že se důchodový věk upraví. Není možné, aby tam byl pouze strop. Příloha č. 1 dokumentu obsahuje analýzu dopadů toho, co by se stalo, kdyby v rámci revizního procesu ta novela, která musí projít běžným schvalovacím procesem, kdy není možné tak vyloučit, že schválena nebude nebo bude schválena v jiné podobě, schválena nebyla. Tyhle věci jsou v materiálu popsány.

Pan **Jaroslav Šulc** uvedl, že sice nebyl autorem zastropování na věku 65 let, ale vřele jej podporuje. A celou záležitost by řešil kompromisem dvou až tří slovíček, které by se do textu vtělila. A to „v nejbližší době 65 let“ s tím, že je pravděpodobné, že při příštích revizích dojde při udržení kvóty 25 % k posunu, avšak s největší pravděpodobností nejvíce o jeden rok. Tahle věta tam chybí, není totiž pravděpodobné, že by to skočilo o 2, 3 či 4 roky. Prostě těch 65 let nějak zjemnit a dát tam ten dodatek pro nejbližší dobu.

Pan **Tomáš Kučera** dodal, že zcela chápe záměry MPSV. Ale je třeba se asi zaměřit i na interpretaci, kterou si z tohoto návrhu vyvodí sami důchodci. Problém bude, až nastane diskuze. Je totiž zcela absurdní říct lidem, že půjdou do důchodu v 65 letech a za dva roky jím říct, že to tak nebude.

Pan **Jaroslav Šulc** proto uvádí, že tomu chtěl čelit právě svým návrhem.

Paní **Radmila Malá** k tomu poznamenává, že nic takového nejde dát do paragrafového znění. Mohlo by to možná být uvedeno v důvodové zprávě k zákonu. Právně to nejde tímto způsobem ukotvit.

Pan **Tomáš Fiala** dodává, že pokud je věk stanoven na základě mechanismu, není možné jej už na začátku předjímat.

Pan **Jiří Šatava** uvádí, že pokud má do toho důchodová komise nějak vstupovat, tak je třeba zmínit, že důchodový systém má být transparentní a předvídatelný. Což jsou jeho dvě základní premisy pro jeho důvěryhodnosti. Toto však narušuje obě dvě premisy. Stanoviskem komise by pak mělo být, že toto opatření není v celá v souladu s transparentností důchodového systému a může to mít dopady, které netušíme, třeba na třetí pilíř. Lidé si prostě budou myslet, že z třetího pilíře budou čerpat již od 65 let.

Pan **Jan Škorpík** reagoval a dodává, že formulace pravděpodobné a nejpravděpodobnější řešení - takové formulace do textu vkládány spíše nebudou. Otázka 65 let v nejbližším období, tam zase je nutno zmínit, že věcný záměr obsahuje jednoznačné opatření, které stanovuje, že důchodový věk v době schválení zákona prostě bude 65 let pro generace narozené v roce 1971 a později. Varianta je pojmenována přesně podle toho, co ta varianta obsahuje. Varianta obsahuje návrh na ukončení zvyšování důchodového věku na 65 let a obsahuje návrh na zavedení revize. Toto je obsahem té varianty a tedy i název z legislativního hlediska musí být takový, aby odpovídal obsahu.

Pan **Tomáš Fiala** prezentoval názor, že správný název by byl „po dosažení 65 let bude další zvyšování na základě pravidel revizního mechanismu“.

Pan **Jan Škorpík** reagoval, že to není pravda. Návrh zákona bude obsahovat to ukončení zvyšování důchodového věku. Je tam i tabulka, která to zobrazuje.

Pan **Tomáš Kučera** se dotázal, zda jedno rozhodnutí tedy bude, že se zvyšování důchodového věku bude ukončovat. Tabulka, která v současnosti existuje k platnému zákonu se tímto ustanovením zruší. A bude existovat jiná tabulka do 65 let a tam se to zařídí a dál nebude nic. A dále bude jen revizní mechanismus?

Pan **Jan Škorpík** reaguje s tím, že tabulka se nikde neřízne. Obsahuje poslední řádek, kde jsou uvedeny generace 1971 a mladší mají věk 65 let. Takhle ta tabulka bude vložena do zákona. Stávající tabulka bude nahrazena. Řádky současné tabulky se nijak neodlišují od této nové tabulky. Nezasťpuje se to u 1971, ale po dosažení 65 let. A dále proběhne revize, která případně vyústí v návrh věcného řešení novely zákona.

Pan **Tomáš Kučera** uvádí, že pokud při přesném čtení zákonného ustanovení z toho pro odborníky vyplývá to, co tu pan Škorpík řekl, tak v tom nevidí problém. Prostě se to zastropuje a poté jedním dechem se řekne, že se to bude posuzovat podle jiných principů. Ale pokud se lidem takto řekne, tak ale stejně budou vnímat především tu příznivější část řešení otázky.

Pan **Jan Škorpík** reagoval, že je možné, že zde dochází k záměně věcného řešení a jeho interpretace. Tento materiál obsahuje věcné řešení, tedy jak to bude vloženo do zákona a jak to bude legislativně fungovat. Tento návrh neobsahuje interpretaci, tedy jako to bude prezentováno veřejnosti. Tyto dvě roviny nelze zaměňovat.

Pan **Martin Potůček** poznamenal, že, jak již řekl p. Šatava, tento věcný návrh narušuje kritéria transparentnosti a legitimitnosti ve vztahu k veřejnosti. Naším posláním je doporučovat, aby důchodový systém byl co nejvíce transparentní. Proto si myslí, že bychom měli upozornit vládu prostřednictvím MPSV, že zde existuje nebezpečí, které sice není kritikou předloženého věcného návrhu, ale ohrožuje svým způsobem jeho důvěryhodnost a transparentnost.

Pan **Jaroslav Šulc** uvádí, že zde vidí i riziko jiné. Kromě transparentnosti a důvěryhodnosti je zde ještě riziko vnitřní rozpornosti. Zákon musí být jednoznačný, musí se upozornit na legislativní kolizi. Tohle by mělo být řečeno možná hned v úvodním slovu paní ministryně, aby nikdo nemohl zpochybnit, že je to dvoufázový zákon.

Pan **Tomáš Fiala** zastává názor, že pro většinu lidí a důchody se týkají všech lidí, je otázka interpretace opravdu důležitá. Pokud jim teď řekneme, že důchodový věk je 65 let a za dva roky se zase vrátíme třeba k hodnotám z období před reformou, může to způsobit nedůvěru. A bude to nahrávat přesně těm silám, které mají zájem veřejný pilíř potlačit a nahradit jej privatizací. Nová politická reprezentace

pak může odmítnout návrh na zvyšování důchodového věku, čímž by se jasně ukázalo, že důchodový systém je neudržitelný a bude narůstat schodek.

Pan **Jan Škorpík** reagoval s tím, že proces tu byl diskutován, věcný záměr obsahuje přesně to, co bylo dohodnuto. Nehrozí zde žádná vnitřní rozpornost. Důchodový věk v tom zákoně vždycky, i ve chvíli provádění revizí, bude stanoven tabulkou. Tabulka jasně stanoví důchodový věk každé generace. Jen v rámci revize se tabulka vymění za tabulku s jinými čísly. Ale tabulka tam bude vždy. V zákoně je jasně napsáno, že dochází k nějakému procesu, nějakému povinnému procesu, z kterého vzniká povinnost tabulku novelovat. Změna té tabulky vždy vyplyne z daného procesu. Pokud budeme vycházet z toho, co Odborná komise schválila, došlo by ke skokovému posunu u těch osob, které jsou za hranicí referenčního pásma. I návrh schválený Odbornou komisí předpokládá, že bude docházet k nějakému procesu obrušování.

Pan **Tomáš Fiala** vyjádřil souhlas s tabulkovým systémem, avšak aby ty změny nebyly tak markantní, bylo by vhodné, kdyby byla zachována tabulka dosavadní. Nechápe, proč zde má být obsaženo zastropování, když je naprosto nereálné. Je to slibování něčeho, co nebude dodrženo. Pořád si myslí, že je pro lidi lepší jim nechat současný důchodový věk a pak jim jej třeba snížit na základě prognózy, než aby to bylo naopak.

Pan **Jan Škorpík** dodal, že v rámci diskuze zaznívala zásadní kritika ke stálému zvyšování důchodového věku. Názor pana Fialy je tak zcela nekonzistentní s názory, které zaznívaly jak na půdě Odborné komise tak odborného týmu.

Pan **Tomáš Fiala** navrhl řešení tabulku ukončit se sdělením, že u lidí mladších dvaceti let bude jejich důchodový věk určen při další revizi.

Pan **Jan Škorpík** na to odpověděl, že tohle technicky není možné. Není možné, aby nebylo jasné, kdo má jaký důchodový věk. Tabulka se musí týkat osob, které mohou v tomto systému získat nějaký nárok.

Pan **Tomáš Kučera** zmínil, že pokud ta tabulka je pro všechny, komu může vzniknout nějaký nárok, tak dle tabulky to vypadá, jako kdyby poslední ročník, kterému může vzniknout nějaký nárok je ročník 1971.

Pan **Jan Škorpík** uvedl, že je to dle zásady 1 vztaženo k osobám z ročníku 1971 a mladší. Bohužel legislativní zpracování neumožňuje do tabulky včlenit slovíčko „další“, ale je to vždy vsunuto v paragrafech.

Pan **Zdeněk Linhart** reagoval, že není schopen pochopit, proč se není možné domluvit. Ten zákon bude postaven tak, že někdy v roce 2017 nabude účinnosti. V roce 2019 bude provedena první revize. Již poté, čistě teoreticky, kdyby se za ty 4 roky událo něco tak velkého, že bude třeba změnit hranice, tak je možné na základě této revize připravit novelu zákona o důchodovém pojištění a vydat novou tabulku. Bez ohledu na to, že dnes v roce 2017 budeme mít řez u důchodového věku v 65 letech. Prostě můžeme vydat novou tabulku. Když se nebude nic dít v roce 2019, pak bude po x letech následovat další revize a zase máme šanci vydat novou přílohu a tam už zase nebude 65 let, když to nebude nezbytně nutné. Do té doby se nikdo nedohrabe 65 let. Takže ono se vlastně až tak moc nestane. Za to, co bude v roce 2019 nebo v dalších letech, nikdo nemůže dát ruku do ohně.

Pan **Jan Škorpík** dodal, že nutný předpoklad fungování je, že ten zákon musí být schválen tak, aby byl účinný nejpozději od 1. 1. 2018, kdy by již měla oficiálně vzniknout demografická prognóza. A na to by měla v roce 2019 navazovat zpráva, ze které případně vyplyne potřeba či nutnost změny důchodového věku. Spíše ale potřeba než nutnost. Následně pak by se to mělo opakovat asi v roce 2023 – 2024. Je

však třeba si uvědomit, že z pohledu změny důchodového věku jednotlivých generací je nutné brát do úvahy možnost předčasného důchodu. Důchodový věk není možné měnit někomu, kdo je blíže než v budoucnu 5 a dneska 3 roky do důchodu, jelikož by tu už hrozilo, že by ten člověk měl dva důchodové věky. Vznikla by tam nejasnost, tedy těch 5 let je minimum, do kterého není možné zasáhnout. Ve druhé revizi je nepravděpodobné, respektive proces schválení by musel být rychlý, tak aby stihnul a nezasáhl a neměnil důchodový věk někomu, kdo již na něj získal nárok a mohl do předčasného důchodu odejít. Mechanismus dává ochranu osobám ve věku 64+, nicméně ten zákon tu změnu nemůže zakázat. Tedy i přes tu nutnost revize není možné zákonem zakázat vládě, parlamentu ani nikomu dalšímu ten důchodový věk měnit kdykoliv. V extrémní situaci můžeme dle revizního mechanismu navrhnout novelu, která bude schválena a v roce 2020 může být zase schválen strop 65 let. Zákodárci prostě není možné svázat ruce.

Pan **Tomáš Fiala** reagoval, že má pocit, že se toho děje mnoho, lidem se chystáme slibovat něco, co je nereálné. I z grafu plyne, že důchodový věk se nezastaví, ale poroste dál.

Pan **Jan Škorpík** na to odpověděl, že nic nebrání Odborné komise interpretovat veřejnosti to, o čem se tu hovoří, tedy k čemu tento zákon povede. To prostě nejde dát do věcného záměru. Pokud na pracovním týmu či celé Odborné komisi panují obavy o nevhodnou interpretaci vůči veřejnosti, může přeci Odborná komise sama veřejnosti sdělit interpretaci vhodnou dříve, než to udělá někdo jiný.

Pan **Tomáš Kučera** shrnul výsledek jednání tak, že dle názoru MPSV nejde teď postupovat jinak, než nastavit strop na 65 let. Druhá věc však je, že postavení tohoto stropu však nebrání tomu, aby se zároveň implementoval daný mechanismus. Takže nejde nijak jinak vyhovět požadavku a přitom se naplnilo to, o čem se na půdě komise diskutovalo v minulosti. Byť znění materiálu je dáno nějakými zvyklostmi a legislativou, je nutno oddělovat obsah od interpretace. Jenže interpretační rovina zde zcela absentuje, v čemž spatřuje zásadní problém. Takže to spíše může celé věci uškodit. Čistě formálně však není možné ze strany MPSV s tím cokoli dělat. Otázkou je, co s tím může učinit Odborná komise jako poradní orgán. Je možné tedy sepsat nějaké stanovisko a upozornit, že sic z legislativního hlediska je věcný návrh pravděpodobně v pořádku, ale v rámci pravděpodobné interpretace to nebude lidmi správně pochopeno. Tak vyvstává otázka, co s tím. Pokusit se to nějak přeformulovat? To ale asi nebude snadné. Nebo to nechat projít tak, jak to je, s tím, že se bude vysvětlovat, že tento právní materiál neznamená, že ty mladší ročníky budou mít natrvalo zastropovaný důchodový věk? Že se provede zastropování a dalším krokem bude zkoumání, zda zastropování odpovídá nadřazeným kritériím.

Jak již bylo uvedeno na začátku, navrhuje v rámci našeho mandátu sepsat stanovisko za komisi. Možná by to vyřešila změna dikce, volba slov. Ale je na politicích, aby si to rozhodli. Povinností Komise je upozornit, že k tomuto může dojít a do jisté míry musíme bránit lidí, kterých se to týká, protože zákony musí být srozumitelné i laické veřejnosti. Není to nic proti práci MPSV, ta byla odvedena maximálně korektně. Ale těm lidem to moc nepomůže a nevidí důvod, když to nebylo v žádném prohlášení v žádném slibu, proč to takto učinit. Možná by to však měla učinit celá Odborná komise, nikoliv pracovní tým.

Pan **Martin Potůček** na to zareagoval, že v tuto chvíli si myslí, že nezvládneme přesnou formulaci. Ale navrhuje, abychom tu informaci o průběhu dnešní diskuze a o závěrech předali vedení MPSV. Pak uvidíme, jak se bude situace vyvíjet a zda to dozraje k přijetí nějakého stanoviska přímo na Odborné komisi.

Pan **Jaroslav Šulc** doporučuje, aby byl o celé záležitosti spraven i p. Špidla.

Pan **Jan Škorpík** nechtěl doporučovat nějaký postup, ale na dotaz p. Kučery uvedl, že by bylo vhodné něco takového vnést do porady vedení MPSV. Tam totiž dojde k tomu rozhodnutí, zda materiál je způsobilý odejít do vlády. Je otázka jakou cestou se vyjádření komise dostane na poradu vedení MPSV. Zda tam má přístup přímo p. Potůček nebo zda bude vyjádření tlumočeno prostřednictvím paní náměstkyně. Nicméně není si úplně jistý, zda kdyby došlo k takovému významnému zásahu do toho věcného návrhu po připomínkovém řízení, zda by to nevyžadovalo formálně zopakovat připomínkové řízení. To však zůstává na paní ministryni. Důležité je si však uvědomit, že toto není finální návrh, jelikož stále běží připomínkové řízení a může dojít uvnitř textu k nějakému významnému posunu. Proto by bylo vhodné počkat na to, jak připomínkové řízení bude vypořádáno a v jaké podobě bude návrh předložen na poradu vedení MPSV. Na dotaz pana Linharta, zda mají nějaký termín pro vypořádání připomínek, uvádí, že zatím žádný termín explicitně stanoven není. Vypadá to, tak na příští nebo přes příští týden. Záležet však bude i na tom, na jakých úrovních budou řešeny rozpory z připomínkového řízení. Dle harmonogramu je předpoklad, že by návrh měl odejít do vlády ve 4 čtvrtletí. Není tam žádný tlak. Takže to může být otázka týdne, dvou ale i více. Dále pan Škorpík odpověděl na dotaz pan Kučery, zda má samo ministerstvo v připomínkovém řízení možnost zapracovat nějaké změny, nebo zda může už pouze reagovat na připomínky, že předkladatel může text pozměnit sám. Avšak nemělo by dojít k zásadním změnám, protože pak by mělo správně dojít k novému připomínkovému řízení. Po vypořádání připomínkového řízení rozhoduje o předložení materiálu na poradu vedení paní náměstkyně. Ona má plně v rukou to, kdy bude materiál na poradu předložen. Stav je takový, že porady jsou ve čtvrtek a materiály musí být předloženy nejpozději v pondělí do 12ti hodin. Nejkratší čas tedy mezi tím, kdy je znám finální návrh a je projednán vedením ministerstva jsou dva dny. Ale spíše je tento čas alespoň týden.

Pan **Tomáš Kučera** uvedl, že nevidí žádný důvod, proč by se nebylo možné vyjádřit ke znění, které je nám známo v současné době. Pokud se rozpor odstraní v připomínkovém řízení, tak o to lépe. Pokud ne, tak už je na zvážení ministerstva zda poté návrh upraví či nikoliv. Diskuze na dnešním jednání považuje za přínosnou, protože alespoň víme, jak reagovat na případné dotazy novinářů.

Pan **Jan Škorpík** ještě doplnil, že současně s návrhem zákona se předkládá i návrh tiskové zprávy. Ta je standardní součástí a to je právě to místo, kde by byl prostor pro první informaci pro veřejnost. Zde by asi bylo vhodné najít správnou dikci podporující správnou interpretaci. V novinách se již informace o návrhu zákona objevila, vlnu nevole však zatím nepřinesla.

Pan **Tomáš Kučera** ukončuje tento bod s tím, že je třeba se poradit a upozornit na nebezpečí, které by tu mohlo přijetí tohoto návrhu přinést.

4) Další jednání:

Příští jednání II. pracovního týmu se uskuteční v následujících termínech:

dne **16. 9. 2015** od **12:00** v **budově Podskalská 19, Praha 2, 4. patro, místnost č. 405.**

dne **8. 10. 2015** od **9:00** v **budově Na Poříčním právu 1, Praha 1, Klub**

dne **15. 10. 2015** od **9:00** v **budově Na Poříčním právu 1, Praha 1, Klub**

Jednání ukončeno v 15:14

Zapsala: Helena Morozová

Vidoval: Tomáš Kučera

XX

Příloha č. 1 – listina přítomných

Jméno a příjmení	Organizace
Fiala Tomáš	VŠE
Krejčová Hana	MF
Kučera Tomáš	PřF UK
Linhart Zdeněk	MPSV
Malá Radmila	MF
Marval Jindřich	MF
Mertl Jan	VŠFS
Pernes Zdeněk	RS ČR
Potůček Martin	OK
Racocha Pavel	APS
Suchomel Marek	MPSV
Šatava Jiří	CERGE-EI
Škorpík Jan	MPSV
Štork Zbyněk	MF
Štyglarová Terezie	ČSÚ
Šulc Jaroslav	ČMKOS
Beránková Petra	Sekretariát OK
Finková Veronika	Sekretariát OK
Morozová Helena	Sekretariát OK